

Välafärdssområdesstyrelsen 13.4.2026

Svar på den av ledamot Kajava och två andra ledamöter inlämnade fullmäktigemotionen om kostnadseffektivisering av mentalvårdstjänsterna

Beredning och upplysningar (fornamn.efternamn@luvn.fi):
Mustakari-Ilovuori Anu
Strömberg Juha-Pekka

Beslutsförslag

Välafärdssområdesdirektör Svahn Sanna

Aluehallitus päättää

1. antaa seuraavan vastauksen valtuustoaloitteeseen:

Vastaus valtuustoaloitteeseen

Valtuustoaloite käsittelee ajankohtaista asiaa: mielenterveys- ja päihdepalvelut on tärkeää järjestää ja tuottaa kustannustehokkaasti, jotta rajallisilla voimavaroilla voidaan tarjota oikea-aikaista tukea ja vaikuttavaa hoitoa kaikille niitä tarvitseville asukkaille.

Mielenterveys- ja päihdepalveluissa avopalveluja tuotetaan tällä hetkellä sekä yksilö- että ryhmämuotoisena. Hyvinvointialueen palveluissa asiakkaille tarjotaan ensisijaisesti Terapiat etulinjaan -toimintamallin mukaisia psykososiaalisia menetelmiä, kuten ohjattua omahoitoa ja kognitiivista lyhytterapiaa. Mielenterveys- ja päihdepalveluissa ei tuoteta varsinaisia psykoterapiapalveluja, vaikka hoitokäytöt voivat olla luonteeltaan psykoterapeuttisia. Psykoterapiaan verrattuna mielenterveys- ja päihdepalveluissa tuotetut hoitokäytöt ovat kestoaltaan lyhyempiä (keskimäärin 10 käyntikertaa). Tarvittaessa asiakas ohjataan Kelan korvaamaan kuntoutuspsykoterapiaan.

Valtuustoaloitteessa kysytään, voitaisiinko ryhmämuotoisilla terapioidilla korvata edelleen kalliita yksilöterapiapalveluita. Kysymys on ajankohtainen, sillä ryhmähoitojen saatavuutta ollaan lisäämässä nykytasosta. Esimerkiksi mielenterveys- ja päihdepalvelujen ensilinjan palveluihin on parhailaan kehitteillä ohjatun omahoidon ryhmämalli. Asiakkaita ohjataan myös kolmannen sektorin palveluihin, joissa on tarjolla monipuolisia vertaistukiryhmiä. Ryhmähoidot ovat kustannustehokas ja usein sopiva vaihtoehto

yksilötyöskentelylle. Yksilötyöskentelyllä on kuitenkin paikkansa esimerkiksi silloin, kun käsitellään traumaattisia elämäntapahtumia tai identiteettiin liittyviä kysymyksiä, eivätkä ryhmähoidot voi täysin korvata yksilötyöskentelyä.

Tekoälyn käyttö mielenterveys- ja päihdepalveluissa on tällä hetkellä rajallista. Tekoälyn rooli keskittyy kirjaamisen tukemiseen, ei varsinaiseen hoidon tuottamiseen. Palvelulinjalla hoidetaan usein keskivaikeita ja vaikeita mielenterveys- ja päihdeongelmia, jotka edellyttävät ammattilaisen seuranta. Lievistä mielenterveyden haasteista kärsiville chat-pohjaiset palvelut ja muut sovellukset voivat kuitenkin olla hyödyllisiä ja turvallisia. Tekoälysovellusten kehitystä seurataan ja arvioidaan palvelulinjalla jatkuvasti. Tekoäly voi tulevaisuudessa nopeuttaa hoitoprosesseja ja täydentää ammattilaisten tekemää työtä.

Nuorten mielenterveys- ja päihdehoidossa perheiden mukaan ottaminen on keskeinen osa hoitoa. Perhepalvelujen kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä erityisesti silloin, kun lastensuojelun tukipalvelujen asiakkuus katsotaan tarpeelliseksi. Toimintatapa perhepalvelujen kanssa on systemaattinen ja perhepalvelut integroituvat hoitokokonaisuuteen silloin, kun nuoren tilanne sitä edellyttää.

Valtuustoaloitteessa kysytään ilman ajanvarausta tarjottavan palvelun saatavuudesta kuntakeskuksissa sekä sitä, ovatko nuoret löytäneet palvelun ja tarvittaisiinko palvelutarjontaa lisää. Mielenterveys- ja päihdepalveluiden VIA-palvelu eli vastaanotto ilman ajanvarausta on hyvin saatavilla eri puolilla hyvinvointialuetta. Tällä hetkellä vastaanotolle ilman ajanvarausta pääsee Espoossa, Kirkkonummella, Inkoossa, Tammisaarella, Hangossa, Lohjalla, Nummelassa ja Karkkilassa. Ajanvaraukseton palvelu kattaa siten alueen keskeiset kuntakeskukset.

Nuorten osalta VIA-palvelun käyttö on ollut vähäistä, koska nuorten hoidon tarpeen arviointi ja alkuvaiheen psykososiaalinen tuki toteutuvat pääsääntöisesti opiskeluhuollon matalan kynnyksen palveluissa. Opiskeluhuollosta nuori ohjataan tarvittaessa mielenterveys- ja päihdepalveluihin. Nykyinen toimiva työnjako ja palvelurakenne huomioiden tarvetta nuorten walk-in-pisteiden laajentamiseen ei välttämättä ole, vaan nuorten kohdalla painopiste on toimivissa opiskeluhuollon ensilinjan palveluissa. Nuorten terapiatakuun toteutumista seurataan kansallisesti. Länsi-Uudellamaalla nuorten psykososiaalisen tuen ja hoidon saatavuus on kansallisesti hyvällä tasolla: marraskuussa 2025 nuorten terapiatakuu toteutui 91 %:lla takuun piirin kuuluvista asiakkaista, ja hoitoon pääsi keskimäärin 11 päivässä.

Mielenterveys- ja päihdepalvelut pyritään aina järjestämään tarkoituksenmukaisella ja kustannustehokkaalla tavalla, mihin hyvinvointialueen strategiakin ohjaa. Yksilötyöskentelyn rinnalla tai sen sijasta hoitomenetelminä voidaan käyttää myös

ryhmämuotoisia tai digitaalisia palveluja. Oleellista on, että tarjottava palvelu on vaikuttavaa ja vastaa asiakkaan yksilöllistä tarvetta. Matalan kynnyksen palveluja on saatavana koko hyvinvointialueen suurimmissa kuntakeskuksissa. Nuorten kohdalla opiskeluhuolto on ensisijainen matalan kynnyksen palvelu, ja hoidon tarpeen mukaan nuori voidaan ohjata myös mielenterveys- ja päihdepalveluihin.

, ja

2. todeta valtuustoaloitteen loppuun käsitellyksi.

Behandling

Beslut

Redogörelse

Valtuutettu Kajava sekä kaksi muuta valtuutettua ovat jättäneet aluevaltuuston kokouksessa 9.12.2025 § 108 aloitteen koskien mielenterveyspalvelujen kustannustehostamista.

Valtuustoaloitteessa kysytään, voitaisiinko ryhmämuotoisilla terapioidella korvata edelleen kalliita yksilöterapiapalveluita, kuinka paljon mielenterveyspalveluita olisi mahdollista korvata tekoälyn tuottamilla palveluilla, hyödynnetäänkö perhepalveluita riittävästi ja systemaattisesta perheissä ilmenevien mielenterveysongelmien hoitamisessa sekä onko walk-in-terapiapalvelua saatavilla kaikissa hyvinvointialueen suuremmissa kuntakeskuksissa, ovatko nuoret löytäneet tämän palvelun ja tarvittaisiinko tätä terapiatarjontaa lisää. Valtuustoaloitteessa esitetään, että mielenterveyspalvelut pyritään järjestämään tarkoituksenmukaisella ja kustannustehokkaalla tavalla korvaamalla yksilöterapia aina mahdollisuuksien mukana ryhmäpsykoterapialla ja vertaistukiryhmätoiminnalla sekä tekoälyn tarjoamalla terapialla. Lisäksi valtuustoaloitteessa esitetään, että hyvinvointialue huolehtii "walk in" -terapian riittävästä tarjonnasta etenkin kaikille nuorille siten, etteivät etäisyydet ja riittämätön tiedotus mahdollisuudesta muodostu esteiksi.

Toimivalta

Hallintosäännön 26 §:n mukaan valtuutetuilla on oikeus tehdä aloitteita hyvinvointialueen toimintaan liittyvissä asioissa. Aloitteeseen, jolla ei ole talousarviovaikutuksia ja jonka on allekirjoittanut 1–14 valtuutettua, tulee aluehallituksen antaa kirjallinen vastaus aloitteen ensimmäiselle allekirjoittajalle puolen vuoden kuluessa sen jättämisestä. Vastaus toimitetaan

muille valtuutetuille vastauksen antamisesta seuraavan aluevaltuuston kokouksen esityslistan yhteydessä.

Bilaga

- 1 Ledamot Kajavas fullmäktigemotion om kostnadseffektivisering av mentalvårdstjänster

Tilläggsmaterial

För kännedom

Verkställighet

valtuustoaloitteen jättäjä, palvelualuejohtaja,
palvelulinjajohtaja

Beslutshistoria